

ANALIZA LUNII

NR. 8.2 | NOIEMBRIE 2024

**CENTRUL PENTRU STUDIUL DEZVOLTĂRII
INTERNAȚIONALE ȘI MIGRAȚIEI**

CENTRE FOR THE STUDY OF INTERNATIONAL DEVELOPMENT AND MIGRATION

HEINRICH BÖLL STIFTUNG

ISTANBUL 30 YEARS

Alegerea editorului

Refugiații sirieni în Turcia: particularități legislative, strategii de integrare și lecții învățate

Interviu oferit de **Omar KADKOY**,
Coordonatorul Programului de Politică Externă,
Securitate și Migrație al Heinrich Böll Stiftung Turcia
De Alina TEODORESCU

Prezentarea profesională a lui Omar Kadkoy

Începând cu iunie 2024, sunt coordonatorul Programului Politică Externă, Securitate și Migrație în cadrul biroului din Istanbul al Heinrich Böll Stiftung. Anterior, am lucrat timp de 10 ani în Ankara, ca manager de proiect pentru Fundația Turciei de Cercetare a Politicilor Economice (TEPAV). Pe scurt, expertiza mea se concentrează pe legătura dintre politica externă și migrație. De asemenea, sunt interesat de politicile de integrare și naturalizare pentru solicitanții de azil și refugiați, în special în cazul sirienilor din Turcia.

Despre Heinrich Böll Stiftung (HBS) Turcia și misiunea sa

Heinrich Böll Stiftung, ca parte a mișcării politice globale verzi, susține valori precum ecologia, durabilitatea, democrația, drepturile omului, pacea și justiția. Apără democrația de gen, drepturile egale pentru toți și participarea societală, cu un accent pe minoritățile culturale și etnice, imigranți și non-violență. Cu sediul în Germania, HBS operează internațional, promovând reforme democratice, politici ecologice și inovații sociale.

HBS încurajează dialogul și colaborarea între politică, afaceri, mediul academic și societate, sprijinind studenții, activiștii și cercetătorii. HBS valorizează diversitatea, egalitatea și respectul, atât în cadrul echipei sale, cât și în parteneriatele sale. Deși este afiliată cu Verzii, HBS operează

independent și autonom, asigurând o gestionare transparentă și eficientă a resurselor.

Motivația din spatele interesului pentru refugiați și integrarea acestora

Sunt eu însumi din Siria, iar atunci când am început cariera ca stagiar în 2014, la TEPAV, sosirea sirienilor deja începuse și era ceva complet nou pentru noi, ca think-tank economic. În plus, subiectul era nou și pentru întreaga țară. Atunci m-am gândit că, fiind din Siria, vorbind limba și având o înțelegere diferită despre ceea ce se întâmpla, ar fi bine să monitorizez acele evoluții. Treptat, am început prin a urmări publicațiile pe acest subiect și apoi m-am îndrăgostit de domeniul migrației.

Cele mai importante proiecte: înțelegerea și sprijinirea comunității de refugiați sirieni

Două proiecte sunt foarte importante pentru mine. Primul proiect a fost despre antreprenorialul sirian și start-up-urile refugiaților din Turcia, bazându-se pe experiența turcească (Güven, Kenanoğlu, Kadkoy și Kurt, 2018). Îl consider important pentru că a contribuit semnificativ la înțelegerea oportunităților pe care afacerile siriene le aduc economiei turcești și a provocărilor întâmpinate, care necesită intervenții politice.

Al doilea proiect, de asemenea important pentru mine, a fost unul la care am lucrat împreună cu angajatorul meu actual, Heinrich Böll Stiftung. A fost o colaborare cu TEPAV privind ghetizarea sirienilor. Raportul se numește „Sirienii și Ghetoul Post-Război din Turcia” (Kavas & Kadkoy, 2018). A început din curiozitate despre situația din Ankara, într-un cartier numit Önder. Aici am aflat că mulți dintre sirienii care trăiesc în Önder lucrează în condiții informale, sunt exploatați, plătiți insuficient și au condiții de muncă precare.

În prezent, în cadrul programului pe care îl coordonez, colaborăm cu cinci ONG-uri din Istanbul, Izmir și Mardin. Partenerii noștri sunt activi în domeniul umanitar, având un impact direct asupra vieților zilnice ale solicitanților de azil și refugiaților. Acestea oferă consultanță juridică, sprijin socio-psihologic și activități educaționale, concentrându-se pe femei și copii. Sperăm să continuăm aceste colaborări, indiferent de

dezbaterile politice din Turcia, pentru că mulți oameni încă au nevoie de aceste servicii.

Cadrul legislativ pentru cererile de azil ale sirienilor în Turcia

În anii 1990 și începutul anilor 2000, discuțiile despre migrație nu se concentrau pe mișcările mari de oameni pe care Turcia urma să le experimenteze după 2011 – ideea dezvoltării unei politici de migrație și azil a fost revigorată în mijlocul anilor 2000, când discuțiile de aderare ale Turciei la UE au revenit pe agenda publică. Pe atunci, nu exista o instituție publică specializată care să supravegheze politicile de migrație și azil. Situația s-a schimbat după 2011, când un număr semnificativ de persoane au părăsit regiunea MENA, în principal Siria.

Cadrul legislativ folosit astăzi în Turcia a început să se contureze în conformitate cu acquis-ul UE. În 2013, parlamentul turc a adoptat Legea privind Străinii și Protecția Internațională, marcând prima politică cuprinzătoare de azil și migrație a țării. Această lege a fost implementată în octombrie 2014 și a stabilit un cadru legal pentru gestionarea migrației, incluzând protecția temporară. Legea reflectă conținutul Directivei de Protecție Temporară a UE, creată inițial după războiul civil din Iugoslavia pentru gestionarea numărului mare de solicitanți de azil. Legea abordează, de asemenea, migrația la scară largă.

Totuși, legea evidențiază o diferență importantă între abordarea Turciei și a UE. Deși Turcia este semnatară a Convenției de la Geneva din 1951 privind refugiații, menține limita geografică a Protocolului din 1967, care restricționează acordarea statutului de refugiat persoanelor provenind din Sudul Global, în timp ce cei din Nordul Global pot beneficia de statut de refugiat. Această practică a dus la situația în care doar un număr mic de refugiați au statut oficial de refugiat în Turcia în prezent.

Strategia Turciei pentru integrarea refugiaților sirieni și eficiența acesteia în abordarea nevoilor acestora

În ceea ce privește integrarea, Turcia nu are o politică clară. Deși adăpostește un număr mare de refugiați, în special din Siria, abordarea Turciei nu s-a concentrat pe o politică cuprinzătoare de integrare. Drept urmare, în timp ce există un cadru legislativ, abordarea integrării

solicitanților de azil și a refugiaților în societate nu a constituit o prioritate. Guvernul turc evită utilizarea conceptelor de integrare sau asimilare, promovând în schimb o politică de armonizare sau adaptare. În teorie, politica de armonizare vizează informarea imigranților despre structura politică a Turciei, sistemul legal și patrimoniul socio-cultural, predarea limbii și informarea despre istoria țării. Implementarea acestor activități ar necesita cursuri de integrare de nivel de bază. Aceste cursuri nu s-au materializat niciodată. Legea privind Străinii și Protecția Internațională prevede că Președinția pentru Gestionarea Migrației poate planifica activități de armonizare în limita posibilităților economice și financiare ale Turciei, implicând instituții publice, administrații locale și ONG-uri. Totuși, nu există o strategie globală pentru implementarea unei politici de armonizare. În realitate, sirienii aflați sub Protecție Temporară se integrează prin interacțiune mai degrabă decât printr-un plan bine definit, deoarece nu există un cadru clar de urmat pentru aceștia.

Progresul procesului de naturalizare a refugiaților sirieni în Turcia: criterii, rata de succes și provocări

În 2014, legea privind străinii și protecția internațională a intrat în vigoare. În 2016, Turcia a încheiat politica „ușilor deschise”, acordul UE – Turcia a intrat în vigoare, iar reglementările privind permisele de muncă au fost adoptate. Este esențial de menționat că sirienii nu aveau dreptul de a lucra oficial în Turcia în primii cinci ani de ședere și nu aveau statut legal în primii patru ani. În jurul anului 2016, Turcia a realizat că mulți muncitori sirieni calificați, din domenii precum medicina, ingineria, dreptul, educația și sănătatea, părăsiseră Turcia pentru a emigra către Uniunea Europeană. Acest fenomen este inexplicabil atunci când îți imaginezi că ești un doctor, inginer, avocat, profesor sau asistent medical care a venit din Siria în Turcia. În momentul în care fugi pentru viața ta, nu te gândești la diplomă sau la transcrierea notelor. Așadar, ajungi în Turcia ca un muncitor calificat, însă ești considerat un „musafir” sau „fratele” „sora” poporului turc. Începi să cauți un loc de muncă, dar nu ai statut legal, astfel că niciun angajator nu știe cum gestioneze situația. Apoi, obții statut legal, dar nu ai voie să lucrezi oficial, deoarece reglementările privind permisele de muncă nu existau până în 2016. Ulterior, ca doctor, avocat, inginer, asistent medical, profesor sau învățător, realizezi că lucrezi ca ospătar într-un restaurant, ca muncitor sezonier în agricultură

sau înveți singur un set de abilități de muncitor necalificat pentru a lucra într-o fabrică sau în construcții. Rămâi răbdător câțiva ani, dar nimic nu se concretizează și începi să îți dai seama că, dacă treci Marea Egee, poți solicita azil în Uniunea Europeană, unde poți găsi locuri de muncă mai apropiate de abilitățile tale.

În 2016, în Kilis, o provincie de la granița cu Siria, președintele Recep Tayyip Erdogan a anunțat că guvernul turc va ajuta sirienii, oferindu-le șansa de a dobândi cetățenia turcă (Aljazeera, 2016). A spus că procesul va fi realizat în etape, cu Ministerul de Interne și Președinția Managementului Migrației conducând procesul de naturalizare, cu o capacitate maximă de 300.000 de persoane. Nu existau criteriile oficiale pentru selecție, dar din declarațiile Ministerului de Interne, se vizau sirienii foarte calificați, cum ar fi profesorii, inginerii, medicii și proprietarii de afaceri (T24, 2019). De asemenea, este important de menționat că sirienii cu statut de protecție temporară nu au dreptul de a solicita cetățenia turcă.

Contribuțiile refugiaților sirieni la piața muncii, economia și societatea turcă

În raportul pe care l-am realizat despre antreprenoriat (Güven, Kenanoğlu, Kadkoy, & Kurt, 2018), am descoperit că numărul de afaceri siriene înființate la acea vreme angaja direct 250.000 de persoane. Din păcate, nu avem suficiente studii, în special despre impactul solicitanților de azil și al refugiaților asupra economiei turce sau pieței muncii din Turcia. Totuși, îmi amintesc că în primii ani ai pandemiei, exista o asociație a exportatorilor sirieni din Gaziantep, care spunea că volumul exporturilor acestei asociații reprezenta 1% sau 2% din totalul exporturilor din Gaziantep. În acel an, valoarea totală a exporturilor din Gaziantep era de aproximativ 10 miliarde USD.

La sfârșitul fiecărui an academic, cel puțin unele dintre mass-media siriene din Turcia prezentau istorii de succes ale studenților sirieni care obțineau note mari la examenul de admitere la universitate sau care terminau studiile de licență în vârful clasamentului. Este o reușită importantă, deoarece a absolvi o universitate turcă pe primul loc ca sirian înseamnă că nivelul lor de cunoaștere a limbii turce este ridicat, ceea ce reflectă un exemplu de integrare reușită și o poveste individuală de succes.

Măsuri urgente pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale refugiaților sirieni în Turcia

Trebuie să avem o politică de integrare valabilă care să fie bine definită nu doar teoretic, ci și implementată și monitorizată încontinuu. Esența acestei politici de integrare ar trebui să fie îndepărtarea sirienilor de dependența de ajutoare și îndreptarea lor spre autosuficiență. Prin autosuficiență înțeleg o persoană bine integrată, care lucrează într-un domeniu în care are abilități și care îi permite să își întrețină familia fără a depinde de altcineva, fie o instituție, fie o altă persoană. De asemenea, această politică de integrare ar trebui să traseze un drum sigur către cetățenie la finalul procesului de integrare.

Perspectivile refugiaților sirieni în Turcia în contextul încercării de normalizare a relațiilor cu Siria

Aș spune că nu este realist să vorbim despre normalizare în timp ce motivele pentru care sirienii sunt dislocați forțat continuă să persiste și să devină mai grave. Până acum, mulți sirieni care se întorc se confruntă cu riscuri care le pun viața în pericol, cum ar fi dispariții forțate, tortură și răpiri. Practici similare există în diferite părți ale Siriei. În ceea ce privește procesul de repatriere, nu există o limită de timp pentru statutul de protecție temporară al sirienilor, spre deosebire de directiva privind protecția temporară a UE. Așadar, dacă procesul de repatriere ar avea loc după ce Siria ar fi desemnată ca o țară de origine sigură, guvernul turc ar putea iniția procesul de repatriere conform unui calendar stabilit, similar cu situația celor care au fugit din Iugoslavia și s-au stabilit în alte părți ale Europei.

Lecții învățate din experiența Turciei cu refugiații sirieni

Trebuie să fim proactivi și să monitorizăm continuu politicile de migrație și integrare, menținând un dialog strâns cu societatea gazdă și cu imigranții, solicitanții de azil și refugiații, ONG-urile și organizațiile societății civile pentru a evalua impactul sau rezultatele acestor politici și a le modifica atunci când sunt neproductive.

Bibliografie

Aljazeera (2016). *Erdogan: Syrian refugees could become Turkish citizens* (July 3). Disponibil pe: <https://www.aljazeera.com/news/2016/7/3/erdogan-syrian-refugees-could-become-turkish-citizens>. Accesat: noiembrie 2024.

Güven, S., Kenanoğlu, M., Kadkoy, O. & Kurt, T. (2018). *Syrian Entrepreneurship and Refugee Start-ups in Turkey: Leveraging the Turkish Experience*. Report of the European Bank for Reconstruction and Development.

Kavas, A., & Kadkoy, O. (2018). *SYRIANS AND POST-WAR GHETTO IN TURKEY* (June 6). Disponibil pe: <https://www.tepav.org.tr/en/haberler/s/4362>. Accesat: noiembrie 2024.

T24 (2019). Süleyman Soylu: Bu güne kadar 76 bin 443 Suriyeliye vatandaşlık verdik (January 7). Disponibil pe: <https://t24.com.tr/haber/suleyman-soylu-bu-gune-kadar-76-bin-443-suriyeliye-vatandaslik-verdik,791996>. Accesat: noiembrie 2024.